

Riigikogu valimiste kandidaadid Harju- ja Raplamaal

Eesti Keskerakond

1. **Liina Tõnisson** (majandus- ja kommunikatsiooniminister)
2. **Harri Õunapuu** (rahandusminister)
3. **Värner Lootsmann** (Riigikogu ja Loksa linnavolikogu liige)
4. **Kalle Talviste** (Rapla maavanem)
5. **Viive Rosenberg** (Riigikogu liige)
6. **Sulev Roos** (Harku vallavanem)
7. **Mati Tartu** (Sae vallavanem)
8. **Eve Kislov** (Kodakondsus- ja migratsiooniameti Harjumaa osakonna juhataja)
9. **Jaak Salumets** (OÜ ESS Haldus arendusdirektor, korvpallitreener)
10. **Jüri Lillsoo** (Anija vallavolikogu liige)
11. **Jüri Võigemast** (Riigikogu liige)
12. **Aleksandr Tšaplõgin** (OÜ BNS Eesti toimetaja)
13. **Allar Oviir** (Märjamaa vallavolikogu esimees)
14. **Jaan Moks** (Sae linnapea)

Reformierakond

1. **Siim Kallas** (peaminister)
2. **Paul-Eerik Rummo** (Riigikogu liige)
3. **Rain Rosimannus** (peaministri nõunik - peaministri büroo juhataja)
4. **Leino Mägi** (Keila linnapea)
5. **Eero Plamus** (Märjamaa vallavanem)
6. **Andre Sepp** (Raasiku vallavanem)
7. **Enn Sau** (Viimsi vallavanem)
8. **Ott Kasuri** (Harku abivallavanem)
9. **Arvo Pärniste**
10. **Vello Jõgisoo** (Kose vallavanem)
11. **Tarmo Klaar** (Rae vallavanem)
12. **Igor Radkin** (AS Grekond)
13. **Aare Heinvee** (Rapla vallavanem)
14. **Orm Valtson** (Harju maavanem)

Isamaaliit

1. **Tunne-Välto Kelam** (Riigikogu liige)
2. **Jaana Padrik** (Riigikogu liige)
3. **Kaul Nurm** (Eestimaa Talupidajate Kesklüüdi peadirektor)
4. **Toomas Välimäe** (HOLi büroo direktor)
5. **Marika Õispuu** (Tallinna kutsekooli nr 5 õppealajuhataja)
6. **Tamo Vahemets** (AS Eesti Raudtee turvajuhataja)
7. **Jüri Vallsalu** (Hageri koguduse õpetaja)
8. **Meelis Mettus** (Elmaksi Hulgi-kaubanduse ASi müügijuht)
9. **Villu Karu** (IT Arvutiteeninduse OÜ hooldusjuht)
10. **Agü Laius** (Jaan Tõnissoni Instituudi direktor)
11. **Rene Truber** (talupidaja)
12. **Aivar Põldvee** (ajaloomuuseumi teadusdirektor)
13. **Sulev Valdmaa** (Jaan Tõnissoni Instituudi kodanikuhariduse keskuse juhataja, Kuusalu volikogu liige)
14. **Meelis Rihkrand** (OÜ Lustrum juhataja liige)

Mõõdukad

1. **Andres Tarand** (Riigikogu liige)
2. **Jüri Tamm** (Riigikogu liige)
3. **Aivar Pohlak** (Eesti Jalgpalli Liidu president)
4. **Anne Vahemäe** (Ante PR OÜ tegevjuht)
5. **Jaak Herodes** (talunik)
6. **Vahur Soikmets**
7. **Andrei Martõnjak** (OÜ Balhaus juhataja liige)
8. **Endel Lepik**
9. **Ado Pallase** (Viigardi OÜ finantsjuht)
10. **Arnold Õispuu** (OÜ Rolltrans juhataja)
11. **Rein Põder** (Maardu linna raamatupidamisbüroo projektjuht)
12. **Liis-Mail Moora** (Rapla maavalitsuse maakonnaarst)
13. **Ilar Olesk** (Mats ja Puu ASi metsameister)
14. **Olev Rähni** (Tallinna Tehnikakõrgkooli arvutivõrgu insener)

Res Publica

1. **Taavi Veskimägi**
2. **Henn Pärn** (riiklik lepitaja, Loksa vallavolikogu liige)
3. **Ülo Vooglaid** (TÜ Õigusinstituudi emeriitprofessor)
4. **Rein Otsason** (Eesti Krediidipanga president)
5. **Mart Tilk** (AS S-Marten transpordijuht)
6. **Reet Roos** (Baltic FCB AS nõukogu liige)
7. **Rein Riga** (Rever OÜ juhataja esimees)
8. **Anti Tammeoks** (OÜ Cleanaway Sekto manager)
9. **Ero Liivik** (Sae linnavolikogu esimees)
10. **Ardi Paul** (Püünsi põhikooli direktor)
11. **Art Kuum** (A-Rental OÜ National Car Rental juhataja)
12. **Olav Eensalu** (Anija vallavanem)
13. **Artur Raidmets** (OÜ Efficom juhataja)
14. **Siiri Sisask** (laulja)

Eestimaa Rahvaliid

1. **Tiit Tammsaar** (Riigikogu liige)
2. **Arvo Sirendi** (Riigikogu liige)
3. **Tiit Mae** (Keila vallavanem)
4. **Maido Pajo** (jurist)
5. **Tiit Hiimaa** (Sipa hoiu-laenuühistu juhataja esimees)
6. **Tõnis Blank** (Maaelu Edendamise Sihtasutuse juhataja liige)
7. **Indrek Tiidemann** (AS Eraküte müügijuht)
8. **Priidu Rõõmus** (KVB Maa ja Talu maakler)
9. **Juhan Särgava** (AS Saidafarm farmer)
10. **Mare Käpp** (Kehtna vallavalitsuse sotsiaalnõunik)
11. **Vladimir Arhipov**
12. **Tõnis Härm**
13. **Uno Silberg** (Tartu Ülikooli lektor)
14. **Jaan Pöör** (Riigikogu liige, Loksa linnavolikogu aseesimees)

Eesti Iseseisvuspartei

1. **Kalev Kartau**
2. **Peeter Matt** (OÜ Coriander portjee)
3. **Raiko Tutt** (AS Baltlink logistik)
4. **Elmur Rikmann** (AS Falck Eesti turvatöötaja)

Eesti Kristlik Rahvapartei

1. **Jaanus Betlem** (Tallinna Pelgulinna gümnaasiumi õpetaja)
2. **Riina Aasa**
3. **Allan Helde** (Rapla Vabakoguduse pastor)

Eesti Sotsiaaldemokraatlik Tööpartei

1. **Henn Reinola** (tavanditeenuste ja matuste korraldaja, pensionär)

Eestimaa Ühendatud Rahvapartei

1. **Georgi Bõstrov** (Maardu linnapea)
2. **Boriss Slepikovski** (perearst)
3. **Andrei Arjupin** (Inimõiguste Teabeskuse õigusosakonna juhataja)
4. **Ants Raudla** (AS Maardu Elamu juhataja esimees)
5. **Jevgeni Luštšikov** (Kallavere haigla peaarst)
6. **Leo Repponen** (Maardu gümnaasiumi direktor)
7. **Niina Netsajeva** (AS Vedru direktor)
8. **Lidia Strepetova** (Maardu põhikooli direktor)
9. **Leonid Tšuprina** (Maardu Perearstikeskuse OÜ tegevjuht)

Vene Erakond Eestis

1. **Aleksei Demitšev**

Üksikkandidaadid

1. **Rein Haggi** (OÜ Tehnikatugi juhataja)
2. **Hasso Nurm** (AS Packetline meister)
3. **Mart Riisenberg** (Kiili vallavanem)

KIRJAKAST

Anija mõis peab jääma kohaliku rahva kultuurikeskuseks

Avalik kiri Anija vallavolikogule ja vallavalitsusele

Oleme nõutud Anija valla kultuurikomisjoni otsuse üle mitte moodustada Anija mõisa baasil eraldiseisva üksusena Anija rahvamaja, kuna see ei olevat otstarbekas mõisa ebaselge tuleviku tõttu. See viitab taas juba paar aastat varitsevale ohule müüa mõis tervikuna erakätesse, mis võib lõpetada kultuuritegevuse seal üldse. On ju mõis tähendanud läbi ajaloo eelkõige üldsusele vähem või rohkem suletud rikkama harrasrahva eluresidantsi.

Potentsiaalne välismaalast ostja ei pruugi tunda Eesti erisusi, kus mõis tähendab palju enam ja ka erinevat: aadliperekondadelt 1919 võõrandatuna muutunud need kohaliku külaelu ja kultuuri keskusteks. Anija mõis on seda olnud enam kui 80 aastat.

Anija on nii ajaloo vältel kui ka tänini mitmete külade - Anija, Lilli, Soodla, Härmakosu, Raudoja, Aavere, Partsaare ja Kuusemäe - geograafiliseks tõmbekeskuseks. Nimetatud aladel elab kokku umbes 650 inimest, mis teeb üle 10 % valla elanikkonnast.

Peale Lilli karjamõisa hoone müümist erakätesse ja Lilli Rahvamaja likvideerimist on Anija mõis jäänud ainsaks piirkonna kohaliku rahva kooskäämise ja kultuuri arendamise kohaks:

seal asub külaraamatukogu koos avaliku interneti punktiga, koos käivad Anija naisansambel, käsitööring, memmede tervisevõimlemisring ning klaasimaalimise ring. Tegutseb ka noortetuba. On küsitav, kas Anija ja ümbruskonna inimesed tegeleksid selle kõigega 8 km kaugusel asuvas Kehras, liiatigi veel olukorras, kus sealne ainus toimiv kultuurikeskus maadleb ruumikitsikuses.

Selge on see, et tasapisi lagunev mõis vajab investeeringuid; samuti ka see, et peale kooli sulgemist ei paku mõisas tegutsev raamatukogu ning ringid funktsiooni kogu hoonele, liiatigi veel kahele naabruses asuvale kõrvalhoonele.

Arvestades äsjähinenud Anija valla spordihoone ehitamise plaane ning jätkuvat katlamaja laenukoormust, on valla poolne suurinvesteeringute leidmine lähiaastail arvatavasti kahjuks vähetõenäoline. Seetõttu ei pääse erakapitali osalusest, kuid seda tuleb teha igal juhul viisil, mis garanteerib mõisa jätkuvat kasutamist kohaliku rahva kultuurikeskuseks.

Erakapitali kaasamine mõisa arengusse oleks meie arvates võimalik Anija Mõisa Sihtasutuse loomise kaudu, mille üheks omanikuks oleks vald sihtasu-

tusele üle antavate hoonetega, teiseks omanikuks aga potentsiaalsed erainvestorid. Sihtasutus võiks leida mõisahoonele rakenduse rajatava koolitus- ja majutuskeskuse näol. Piisava omainvesteeringu korral sihtasutuse (erainvestorite) poolt peaks sellele olema võimalik leida ka fondide ja programmide toetusi. Haruldaste võõrpuuliikidega suur park ning asukoht ühest küljest Tallinna lähedal, teisest küljest aga potentsiaalse turismipiirkonna Kõrvemaa serval peaksid seda ideed ainult toetama.

Nimetatud sihtasutuse põhikirja tuleb loomisel lisada klausel, mis jätab osa ruume mõisahoones raamatukogu ning rahvamaja kasutada, mis võimaldaks kohaliku kultuuritegevust praeguses mahus jätkata - mõisa kolme hoonesse mahuvad hea tahtmise korral kõrvuti nii väljapoole teenust osutav koolituskeskus kui ka kohalik kultuur.

See oleks hetkel ainus reaalne võimalus, kuidas saaks tasapisi laguneva Anija mõisa taas korda, jättes ta samas aga kindlalt avatuks kohalike elanike kultuurikeskuseks.

Kirjale on alla kirjutatud 131 inimest.

Aasta 2003 on Euroopa Puuetega Inimeste Aasta

Puuetega inimestel on samad inimõigused kui teistel kodanikel. Diskrimineerimine, mis puuetega inimestele osaks saab, on tihti põhjustatud eelarvamusest nende suhtes, kuid sagedamini on põhjuseks tõsiasi, et puuetega inimesed suurel määral ära unustatakse ning neid ignoreeritakse, mille tulemuseks on omakorda uute füüsiliste ja vaimsete barjääride teke ning tugevnenud, takistades puuetega inimeste osalemist ühiskonnas.

Puuetega Inimeste Päeval, 3. detsembril 2001 võttis Euroopa Komisjon vastu otsuse kuulutada aasta 2003 Euroopa Puuetega Inimeste Aastaks. See otsus annab puuetega inimestele kogu Euroopas võimaluse tuua esile puuetega inimeste õiguste ning elukvaliteedi alaseid küsimusi ning midagi selles valdkonnas ära teha.

2002. a märtsis võttis Puuetega Inimeste Kongress Madriidis vastu deklaratsiooni, mis annab üldsuunad puuetega inimeste tegevuse korraldamiseks Euroopa Ühenduses, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil.

Euroopa Puuetega Inimeste Aasta peab eelkõige pälvima tähelepanu kohalikul tasandil, kus arutatavad küsimused on kodanikele käegakatsutavamad ning kus puuetega inimeste ühendused teevad kõige rohkem tööd.

22. ja 23. jaanuaril viis Harjumaa Puuetega Inimeste Nõukoda Kehra päevakeskuses ja Keila linnavalitsuse saalis

läbi Euroopa Liidu Infosekretariaadi, Avatud Eesti Fondi ja Eesti Puuetega Inimeste Koja Euroopa Liidu alase projekti „Mis on puuetega inimesel Euroopa Liitu asja?“ maakondliku seminari.

Huvitava ja põhjaliku ettekandega esines Vello Saatpalu Euroopa Liidu Teabekeskusest. Ta andis ülevaate EL ajaloost, selle struktuuridest ja suundumustest.

Huvilistega (puuetega inimesed, nende pereliikmed, sotsiaal- ja hooldustöötajad) arutati neid huvitavatel teemadel nagu sotsiaalpoliitika, võrdsed võimalused, haridus ja tööhõive, struktuuri- ja sotsiaalfondid. Seminari eesmärgiks oli teha informatsioon kättesaadavaks ja vähendada infopuudusest tekkivaid hirme ja segadust puuetega inimeste ja nende pereliikmete seas.

Samuti oli seminar võimaluseks kohtuda sotsiaal- ja hooldustöötajatega.

On loomulik, et puuetega inimesed kardavad uusi olukordi. Põhjus on see, et praegune olukord on kehv ning uus võib tulla ehk veelgi hullem.

Mitmed seminaril osalenud (puuetega laste vanemad) on sügavalt pettunud Eesti Vabariigi sotsiaalhoolekande korralduses. Kodanikeühendustel on võimalik edaspidi siinkohal midagi ära teha: kohalike arengukavade väljatöötamises, sotsiaalkomisjonide töös osalemises. Kõik see eeldab muidugi vastastikust koostöövalmidust, mida kipub nii ühelt kui teiselt

poolt vajaka jääma.

Kuigi EL on majandusühendus, on seoses majandustöö tihenemisega kaasnenu lähenev teisteski valdkondades, sh sotsiaalküsimustes. EL põhiõiguste harta artikkel 26 käsitlebki puuetega inimeste integreerimist ühiskonda.

Kuna sotsiaalpoliitika on Eestis majanduspoliitika kõrval tahaplaanile jäänud, on selle edendamiseks veel palju teha. Vello Saatpalu rääkis, et ühine misel Euroopa Liiduga muutub Eesti sotsiaalpoliitika ajakohasemaks, sest väga paljud Eestis vastu võetud seadused ei sobi tänapäeva. Euroopa Sotsiaalfondidest võib saada olulist finantsabi.

Sotsiaalministeerium töötab välja arengukavad, mille järgi tulevikus hakatakse abi saama. Kuna sotsiaalpoliitika ei kuulu ametlikult EL pädevusse, vaid on ikkagi iga riigi siseasi, kuid EL toetab väga kodanikeühenduste osa selles valdkonnas.

Osalemine algab huvist ja puuetega inimesi huvitab kõik, mis teisi tavakodanikke.

Euroopa Puuetega Inimeste aasta motoks on: „Mitte midagi puuetega inimeste kohta ilma puuetega inimesteta“. Eesti Puuetega Inimeste Koda valis oma hüüdlauseks sellel aastal: „Maailm meile kõigile“. Loodame, et ajapikku tajutakse, et see tõepoolest nii ongi!

EDA MURU,
Harjumaa Puuetega Inimeste Nõukoja tegevjuht